

PROZA

Tone Perčič

Mobilizacija

Jutro je prineslo občutek nelagodja in to se je zaradi pomanjkanja idej spremenilo v čisto običajen glavobol.

Nov dan je po šipi risal medle, zehajoče obrise in pretil z dolgočasjem.

Bredi se je zbudil s trhlím občutkom, da mora napisati poročilo o napredku pri raziskavah in ga oddati. Konec koncev bi nekaj takega lahko napisal, saj so njegovi koloradski hrošči z vsakim dnem napredovali v rasti in ga presenečali s svojo inteligenco.

Ampak tisti, ki ga bo bral, bi moral biti z njim zadovoljen. Konec koncev so nočne dejavnosti teh oklepnikov nad pričakovanji ... Osnovni cilj je dosežen ...

Vse bolj so ga obhajale misli o skrajnem času, napovedoval se je tako, da se je kdaj pa kdaj posušilo kakšno krompirjevo stebelce; to je opazil, šele ko je šaril nekje sredi gredice, da bi potipal, ali je zemlja dovolj zalita. Sprva je sicer pomislil, da se je posušilo, ker ni zalil, šele potem je opazil, da je rastlina dobesedno zmleta. Vprašal se je, ali bi zraslo še kakšno novo cime, če bi bolj zalival, a je brž ugotovil, da bi to sicer že zraslo ob dosedanji negi. Torej ni bilo razloga za upanje te vrste.

Skrajnosti pa so bile še druge vrste in nekdo je zadržal čas, da je grgral v roki. Dokler ne prečkamo tega hudournika, ne bomo mogli naprej.

Zunaj je bil že dan, hroščev pa še od nikoder. Očitno so drnjohali na

toplem, debelo rejeni in mehko zadelani v zemlji.

Je bilo to razvajanje prav, cilj sam po sebi, ki gladko pripelje do rezultata? Nekaj že ...

Nekdo je potrkal na vrata.

Hvala bogu, Lucija.

"Glava me boli."

"Tukaj imaš prepih."

"Ne. Ni prepih. Vlaga je. Ven moram na zrak, da se posušim."

"Zunaj je policija."

"Policija?"

"Pa dež."

"To se pa lepo sliši. Reci, da me je že kdo iskal. Si misliš, da sva tako pomembna, da samo naju spremljajo. Ali ni bilo sinoči nekakšno streljanje?"

"Ja. Zdaj pobirajo prazne tulce od nabojev. Potem so šli v blok. Videla sem, ali pa se mi je samo zdelo, tistega, ki je k nama pritežil z berglo."

"To me pa jezi, veš. A si ga videla zares a se ti je samo zdelo?"

"Ne vem. Bolj zdelo ... Sicer pa, ali ni vseeno, kakšna pa je razlika, lahko je bilo tudi res."

"Res, poslušaj, je to, da se ti je zdelo. Tako si rekla. V čem je razlika?"

"Ni je. Je, kar je. Kar vidiš, to je ... A veš, zazdelo se mi je, da je bil tako ... tako ... bolj odločen. Hiter ... Gladek je bil, svetil se je kot srna ... Ne vem. Zgodaj je še in vsepovsod poka ... Streljanje! Bomo sploh kdaj živeli brez tega! Jaz sem že tako sita vsega tega, vseh teh vojn in vsega tega, vse te napetosti, ki se že toliko let vleče! Kam boš šel, ko nikamor ne moreš, edino na fronto, tja je še prosta pot ... Se pravi, na morišče ... Ta policaj pa je prišel z zanesljivo kretnjo. Tako jih učijo, hvala bogu ... In po navadi jim celo uspe. Saj veš, kako bi mu lahko rekli, bil je konec koncev istega tipa, isti model, ista maska, samo v drugi prestavi je bil. Pri naju je vozil po drugi progi, bolj strmi in bolj ovinkasti ..."

"Poleg tega je bil še odgovoren za psa. Ne pozabi tega. Ti ljudje znajo biti prav rahločutni do teh živali. Po očetovsko jih negujejo, trebijo

jim bolhe, ližejo mozolje in z njimi jokajo, če jih pičijo komarji. Če so izzvani, jih branijo in se zanje tudi spopadejo."

"Skupaj lovijo. Skupaj so na sledi, skupaj se znojijo."

"Skupaj jedo. Prežganko, da pocrkljajo želodček in da niso predragi. Na vse mislijo in zato so povsod priljubljeni."

"Skromni so ..."

V tišino je curljalo škrebljanje z žleba, bolj podobno šumljanju ptičjega zobanja zrnja.

"A ne, ta dež je nekaj dobrega za nas, potem ko nam je bilo skoraj slabo od te zimske vročine. Si videla, kako je veter gonil tisti prah po polju?"

"Pa kakšen je bil, v tem februarškem času, tisti prah, s tiste zveržene zemlje. Imel si občutek, da se znojiš na tako čuden način. Predvsem pa, da se tako na suho znojiš ... Zdaj, ko se moži županova lajdriča, pa je to slaba usluga mestni upravi, kaj praviš, Bredi?"

"Požvižgajo se na vse. Mogoče so dež celo naročili. Misli si, lahko bi hodili prodajat zijala na šipe plesne dvorane."

S hodnika so odmevali koraki v škornjih. Kako so stene prepuščale vsakršen šum! Ko bi hoteli napeljati ozvočenje, si ne bi mogli misliti bolj resonančnega telesa, kot je to nosilno zidovje. Prava koncertna dvorana, v kateri je bil vsak stanovalec poslušalec in godbenik. Stiske vseh v veselje vseh! To je bila res muzikalna država!

"Mogoče je na tržnici kaj solate. Polžev mi nikar več ne nabiraj. Zdi se mi, da je bilo s temi, ki si jih nabral za pokopališkim zidom, nekaj narobe. Nekakšen priokus, kot po kakšnem insekticidu."

"Okus po žaganju, tako, na hitro."

"Ne, tak, da cikne ..."

"A ta krompir ni za jesti. Malo ga je še ..."

"Kmalu ga bo zmanjkalo tudi hroščem ... Spet streljajo, slišiš ..."

"Ne, to nekdo rjuho trenja. Samo zdi se ti."

"Danes se mi vse samo zdi. Ta, ki trenja rjuho, to počne tudi z našimi živci ..."

"Ven moram. Tukaj je vse več šumov. To se ujame v to resonančno posodo, potem pa plava po njej. Zunaj, na prostem, se to porazgubi in glasovi poletijo v nebo kakor ptice ... Ne zdržim ..." Bredi je snel staro

zametasto suknjo s prešitimi komolci. "Poglej, ali so še policaji. Vseeno, če me ne vidijo."

"Minister Vrtnik je omenil, da se bodo zbrali prostovoljci za obrambo mesta. Mogoče jih tako nabirajo, mogoče ti policaji ..."

"Larifari, kakšna obramba. Kdo pa nas je napadel?"

"Čuden tip si ti, Bredi. Slišal si streljanje, Režek je bil tukaj, slišala sta glasove. Misliš, da so za večerno zabavo vrteli magnetofonski posnetek?"

"Danes tako težko lezem v svojo kožo. Mogoče bi bilo bolje, ko bi bil tiho. Saj, kako smo že rekli, ali slišali reči, če ima kdo govorne organe, še ni treba, da jih uporablja. Tišina velikokrat povsem zadostuje in obilno nahrani."

"Tako si čuden ... Me imaš kaj rad?"

"Lucija ..."

"Prav ..."

Kakšen dež je pravzaprav to? Saj je ves spolzek in lepljiv, gost in komaj še prozoren. Kamor kaplja pade, tam ostane, prilepljena kot kakšna epoksi packa. Že zdaj je jasno, da se zlepa ne bo posušil, da bo treba veliko sonca in toplote in da bo sled kapelj še dolgo vidna na tleh, še potem, ko se bodo posušile.

Ampak, saj je bila tudi vročina nenavadna. Čeprav nas je vsako leto redno žgalo tudi sredi februarja, ni bilo še nikoli tako vroče kot letos. Slišalo se je, da so nekateri že razmišljali o delu na polju. Seveda, prava reč, saj je šele zima. In ta dež, ne glede na mnenje ljudi, kakršenkoli že je, je prav potreben.

Mogoče najdem kaj solate, se pravi čebule. Solata iz čebule je najboljša, okusna in zdrava. Ali res tako nujno potrebujem denar od te "raziskave"? Če smo čisto iskreni, niti ne. Laže se ga zasluži kje drugje. Sem res že tako star, da bi rabil kakšno priznanje, kakšno borčevsko medaljo, in bi bili ti hrošči s svojim delom dobrodošel alibi? To je pot, ki nekam pelje, to bi bil mogoče lahko zadnji vlak ... Recimo, da bi si nahranil nečimrnost, bolj kot to pa bi se lahko pobahal pred Lucijo, ki me ima za orehovo lupinico. Z očmi to pravi, ne z usti ... Pa ta promet! Enkrat je zaprt iz te smeri, drugič je odprt v vse smeri, potem ti spet kdo pripelje

za hrbet ... V glavnem jim greš vedno na živce ... Kako se oglašča kanalizacija ... Zdaj slabo požira ... Kar nosi, voda pa kar nosi ...

"Napolitanka goldie! Kdo jih je že rad jedel?" Potegnil jo je iz žepa in osmukal z nje vlakna.

Pokrajina se je mehka in blaga prostirala pred njim, vsa mladostniška, pubertetniška, sveža, mehka in pomladna, čeprav hkrati tudi naivna in nedolžno prismuknjena. Takšni lahko odgrizneš krhelj kjerkoli: poklekneš na obronek travne gredice in z zobmi odkrhneš za grizljaj svežega mesa. Vedno je bil mnenja, da ne kaže zlorabljeni te dobrote, ki jo laško hitro zmaličiš ali poteptaš, če tako rekoč samo iztegneš roko. To so mehka, lahka jedrca plemenitega okusa, ki so naložena v kopice, in to je vse. Zdaj pa so se v ta griček zakadili ... debeli rezervisti, pritepli so se iz ene stranskih ulic, in Bredi je rabil nekaj časa, da jih je prepoznal, vsaj na videz. Ljudje so se sami organizirali, tako kot jim je predlagal Vrtnik. Za svojo neznansko telesno težo so bili še precej spretni, še posebno Močnik; nad njim je pravkar grmel Srpan, naj vendar stisne jajca in porine zverino v breg. Torej, od nekod so izbezali staro havbico in jo zdaj porivali v breg. Požrtvovalnost in horukanje sta bila kristalno čista in kot premica ravna, ko so se s tem okorelim starim topom pehali v breg, pravzaprav urno, organizirano in spretno, in sproti podstavljali polena, da ne bi kanon zgrmel po Jelenovem klancu nazaj.

"Kaj počnete s to pošastjo? Kje pa ste jo našli?" je z brega dregnil vanje Bredi.

"Lepo si nas počastil s priganjanjem, namesto da bi se še ti ulegel podenj in nam ga pomagal zdrozgati gor," se je z izbuljenimi očmi napihoval Močnik, nekdanji Bredijev sodelavec, in z blatnim rokami drsel po okovanem kolesu. "Ribnikar ga je imel v garaži. Rabili bi traktor goseničar, da bi ga vlekli, ampak saj mi tudi zaležemo za kakšno gosnico, mogoče vsaj za ogrc kakšnega majskega hrošča ..."

"Kam ga boste pa zdaj spravili, saj gotovo nimate streliva? Ali boste streljali z bukovimi drvimi?"

"Vidiš, dokler dajo z onega brega Save mir, je vse v redu. Ampak prej ali slej bodo udarili. Ne bo lahko, tudi mi imamo kaj pokazati. Je pa že čas, priznaj, da je čas, da se kaj takega zgodi, da se je že dolgo nabiralo. Jaz ti povem in prav je tako. Boš videl, kako jih bomo pometli.

Zmetali jih bomo kot cucke v graben ... Zdaj se pa umakni, ker ga bomo odvlekli v rov ..."

Staro zaklonišče, iz prve svetovne vojne, ki je bilo dolgo časa brez haska, v katerem so gojili šampinjone med konjskimi figami, je tokrat prišlo prav.

"Pa če ubrišejo po vas, Močnik. Zmazali se boste v kašo," je šlo na smeh Brediju in še vedno ni jasno razumel, zakaj so potrebni ti manevri, podobni jalovemu naprezanju podeželskih gasilcev.

"Če te ne bi tako cenil," je smrknil in pljunil Močnik, "bi ti rekel še kaj drugega kot samo drž' gobec! Ti je prav, kaj? Kaj bi šele rekel general Potočnik, če bi te slišal. Za okop nam bo rabil tale kandelaber, podminirali ga bomo, prvi avtobus, ki pride mimo, pa bomo prevrnili, da nam bo za kritje. Si zdaj zadovoljen? Če pa nam ufliknejo foltrefar, jo pa pobašemo na drugo stran in v kanjon Kokre."

"Močnik, z vami se ni za hecat. Samo da ne boste za mušter udarili po svojih. Hitro vam jih bo zmanjkalo!"

"Kaj ti pa pride na pamet? Bi ti streljal po svojem atu in mami? Ampak prvi rilec, ki pokuka čez tisto obzidje tam čez, pribijem s tem risalnim žebličkom. Potem naj pa zapoje arijo iz Traviate, bomo videli!"

Ob vznožju klanca so že ropotali nosači granat. Hkrati se je od vladne palače in hotela Creina zaslišalo grmenje, da so vsi poskakali v kritje in pri tem celo pozabili, da bi bilo najboljše kritje v predoru.

Dolg črn avion je završal nad topoli v cestnem drevoredu in praske-taje odpokal proti mostu in Gaštejskemu klanecu.

Potem je počilo!

Topničarji so leže na tleh stiskali ušesa.

Srpan je rjovel in jih skušal spraviti na noge. Pravzaprav človek ne bi mogel reči, da ve, kaj je s tem hotel doseči. Hodil je od enega do drugega, jim tulil v ušesa, medtem ko se je vojska obnašala, kot da je vsa ranjena.

Toda to je bila pomota.

Pravi ranjenci, da ne rečemo mrličiči, in pa pravo razdejanje - to je bilo med pratežem s strelivom, ki je na dnu klanca hitel za topom z granatami. Ti vojaški prostovoljci so ob približevanju aviona zvončkljaje treščili po tleh - kam pa bi sicer, v zaklon? - in to vse bi se lahko iz-

teklo brez škandala, če ne bi Tončev Pavel v nekaj granat privil detonatorje, ko se je pred odhodom od Ribnikarja tako na smrt dolgočasil. (Poveljniki se namreč niso in niso mogli odkidati od Ribnikarja in so si nalivali kozarček za kozarčkom. Navsezadnje so tako vedno počeli, preden so šli v smrt, in *andrikali* so.) Zdaj je bilo tu pravo razdejanje, pravzaprav so kosi oblek potrgani ležali po drevju, od nosačev eksploziva, ne od Tončevega Pavla, ne od koga drugega pa ni ostalo čisto nič, tudi nobena cela granata ne.

Srpan se je tresel in klofnil najbližjega soldata prostovoljca, ko jo je Bredi že neslišno brisal po suhem listju in posušeni travi proti Škrlovcu. Takšna vojska je res nevarna, si je mrmral v brado. Nihče je ne bo dobro odnesel, kdorkoli se jim bo približal ...

Dež je neizprosno naletaval, ja, res je, kot nekakšen sneg, kot nekakšna epidemija mokrote. Kazal je vse svoje najrazličnejše obraze, ki jih ljudje v svojem kratkem veku še niso utegnili spoznati. A kdo je pravzaprav zmogel toliko rahločutnosti v tako napetem času?

Dolge limuzine so počasi plavale na vodni gladini mestnih ulic, sem in tja je bila odprta kakšna trgovina. Bredi je sezul čevlje in jih zavrgel. Konec koncev, to so bili samo razpadli sandali ...

Zaradi slabe dnevne svetlobe je javna razsvetljava šibko brlela, tako nisi vedel, ali dan prihaja ali odhaja. Limuzine so prihajale in odhajale v vse smeri in iz vseh smeri. Mnogi so glasno vrteli zabavno glasbo.

Nekateri so se srečavali, se ustavljali, klepetali, utripali z lučmi in počasi odpeljali. Sicer pešcev skoraj ni bilo videti, zelo malo ali skoraj nič.

Kar naenkrat ga je doseglo, kot bi ga poliznil dolg, hladen jezik po roki. Hipoma se je obrnil: Močnik!

"Kam pa si ušel, baraba!" ga je hripavo potipal nekdanji sodelavec.

"Saj nisem, kako to misliš," se je lagal Bredi.

"Seveda si jo, saj si videl, kako so počili po nas!" se je junačil Močnik in vlekel smrkelj.

"Oni da so počili po vas? Po tebi, Srpanu in drugih borcih," se je nerodno čudil Bredi, misleč, da ga bo to rešilo. "Jaz pa sem mislil, da ste jim vi skopali kakšno jamo na njihovih položajih!"

"Daj daj, saj si slišal, kako je počilo. Misli si, da ti bom verjel. Ne boš se izmazal in da te ni sram, ko pa je med pratežem tako razdejanje, da še ocvirkov ne moreš pobrati s tistih cunj. Ti jo pa kidneš ... Bredi ..."

"Poslušaj, ne boš mi ... Kaj pa je to?"

"Ukaz generala Potočnika, da se pridružiš naši enoti ..."

"Oho, to ste pa pohiteli. A to so torej prostovoljci?"

"To. Ukaz je samo zato, da prepreči stihijo. Vedno so volonterji ubranili mesto. Vsako mesto."

"Dobro, se strinjam. Zdaj mi pa že daj mir. A prav? Mene pa seržant Režek pošilja po cigarete?"

"Seržant Režek?"

"Kaj pa! Kaj pa tako zijaš? Še nisi slišal zanj?" se je okorajžil Bredi. "A ti ga pripeljem pod nos? A ti ga pokažem? A? Boš šele potem videl, kako znaš piskati! A je zdaj prav?"

Močnik se je žalostno zagledal in toliko pridržal Režkov rokav, da si je nevede obrisal vanj smrkelj, očitno misleč, da si briše v svojega. Potem je zahlipal:

"Mater jim, tem invazijskim silam! Kako jih bomo samo nasadili, ko bodo preplezali čez zid!"

Bredi je stal in nemo gledal, kako mu dež spira rokav in Močnikov prehlad:

"Daj daj, še vedno smo zmagali."

"Imaš prav," je bil hitro zadovoljen Močnik. "Daj eno cigareto! A še kadiš?"

"Na, tu imaš, pa si jih kupi," mu je Bredi vsul nekaj drobiža in kar naenkrat je bil spet mir.

"Glej, kaj tam piše! Evakuacija! Ali prav vidim?" se je poveselil Bredi.

"Saj, vsi ne razumejo, kaj to pomeni. Mene ne sprašuj, gotovo hočejo kakšen denar," jo je Močnik odracal proč.

Bredi se je nasmehnil, kot da je to že vedel. Že se je s pol hrbta obrnil proti odhajajočemu bivšemu sodelavcu in šel s pogledom tipaje proti obronku hiš, tedaj pa ga je prešinilo:

"Hej, Močnik," je zavpil za njim, "vrni mi Márqueza!"

"Kakšnega Márqueza," se je debelo začudil Močnik, "saj jaz imam

vendar kalašnikova." Obstal je kot zadnji viharnik sredi povoženega brega.

"Sto let samote, razumeš," mu je pomagal Bredi.

"Ah, seveda," je večje v svoji roki potehtal puško. "Dobiš. Rozka jo še bere, saj razumeš. Ko opravimo s to invazijo, bo spet vse po starem," je tolažil Bredija, in ko je prišel vrh hriba, je začel počasi in zanesljivo mahati z roko in dajati nekakšne signale. Mogoče indijanske, kdo bi vedel.

"Kje je tisti Bredi?"

"Šel je proti evakuaciji."

"Kaj pa ukaz generala Potočnika, ki sem ga jaz podpisal?"

"Nič. Je že mobiliziran. Za seržanta Režka gre po cigarete."

"Neumnost!" se je zadril Srpan, da so zablejali purani na Černetovem vrtu. "Lepo te je potegnil, osel! Kakšen seržant Režek! Tako kot kakšen Gumpec Osojski, kaj? Bomo zdaj delali za kakšne junake iz Grimmovih pravljic ali za kakšnega Andersenovega svinjskega pastirja? Ferdinand, bikec Ferdinand, debeli! Vojna ni partija šaha! Tukaj je treba udarit, in to hitro in močno, sicer adijo tvoja glava, pa mogoče še naša! Za tako nedisciplino je ena sama kazen: strel v glavo na kraju samem. Seržant Režek, ja, ja, saj komaj verjamem. To je tako, kot če bi bral telefonski imenik, rit debela! Novak Novak Novak! Bizgec! Tako te je nasadil kot Cefizelj tistega pandurja, ti je jasno," je lajal Srpan, purani pa so skrbeli za kontrapunktno kompozicijo. "Ampak pri vsem tem razdejanju ... naj si mar zdaj privoščimo še nove žrtve. Saj še teh nismo prešteli, saj še teh nismo pokopali, saj nikogar ni, saj nobeden noče blizu, saj nič ni ... Nič ni ostalo in mi smo tudi ... brez, brez ... besed ..." Srpan je s poslednjimi močmi krotil solze, a se divjanju ni mogel odreči. Prava vojaška grobost, ki ni bila nič drugega kot le zvestoba mestnemu patriotizmu *Dežele zase* in vojaški disciplini, mu je silila skoz redko posejane zobe, da se je njegova drobna bela slina razpršena kot rosa svetlila na Močnikovi vojaški bluzi, na tistem mestu, ki je sicer rezervirano za odlikovanja. "Bedastega in debelega, kot te imamo ... Daj, daj, skidaj se proč, stran, proč spred oči! ... Daj hitro še eno cigareto!" je končno popustil Srpan in ga potrepjal po ramenu.

"Saj je nimam, drobiž imam ..."

"A nisi rekel nekaj o nekih cigaretah, zdaj pa jih nimaš! Takoj te pribijem ..."

"Takoj jih grem iskat!"

"Nikamor ne greš! Tukaj boš stal, mirno, pa če koj počí atomska bomba. Red bo in to vam garantiram, pa če koj zatem vsi pocrkamo. Šimenc in Šubic, skopat poljsko stranišče čez cesto, za tistimi rampami. Pet minut časa imata. Potem streljam!"

Spet je počilo.

Daleč.

Tokrat so se samo sklonili, kot bi prav nizko preletelo, kakšna ptica ali krepelo, kot odzdrav nasilnih časov, tistih, ki so že napočili, in tistih, ki so se s svojo butajočo jezo šele pripravljali nekje za bregom. Sklonili so se, se pravi, vsaj tisti, ki so se že utegnili pobrati s tal izmed vseh, ki so prišli in so še bili toliko živi, da so lahko migali.

A nič ni bilo. Tako rekoč pomota, lažni signal, čeprav dobrodošel, samo odmev nekega daljnega zdihljaja, hrepenenja, zehanje ali dolgočasno golcanje oddaljenega leva nekje daleč za Savo, kot v časih sira Francisa McComberryja.

Bredi je s pogledom otipaval napis iz lučk: Je to mogoče? Zakaj se danes vse tako čudno spreminja, ko pa je mesto v svoji čvrsti, kleni in dolgočasni podobi lahko kljubovalo vsem potuhnjenim piratom, ki so prihajali v zavetju jutranje megle ... Glavni trg, in od kod vsa ta svilena svetloba?

Od kod to blágo, toplo pršenje, kot bi ga poslala Devica Marija, kot žegnanje po molitvi? So si ga državljani sploh zaslužili ali je to že maziljenje, posmrtno, pa ljudje tega še ne vedo?

Imel je občutek, da stoji sredi kristalno čistega vreca, sredi pršenja, ki naj bi opralo lehnjak svetega hrama. Tako blizu, pa vseeno tako daleč! Kako to, da tega ni že prej opazil, ko je stal tukaj z Močnikom. Zvonovi, pa saj to je bilo nekaj najbolj naravnega, to je poznal že iz svoje mladosti. To je vendar nekaj najbolj naravnega, to zibanje, ki zdaj prihaja kar od zgoraj, tako kot to pršenje prihaja od spodaj, skupaj s to toplo,

čisto in neprekosljivo svetlobo, kateri ni videti izvora, ampak prihaja od vsepovsod hkrati z neznansko močjo. Zdaj pa še vsi ti ljudje! So tako tekali po Alexanderplatzu, dokler jim ni veselja zagabila politika? Zakaj jih je tako veliko, zakaj tudi oni pršijo, tako bosí, v premočenih srajcah? Pa saj je februar! Koliko časa jih bo še gledal, ne da bi stopil mednje, in vpraševal se je, koliko časa bo to še tako varno trajalo, ali bo vsega konec, ko bo stopil tja, tja čez, čez tisto črto, ki je pomenila konec odra in kulis ...

"Vstanite, pomagal vam bom na noge! Ste ranjeni?"

"Pa ja ne vi! Profesor fizike!" se je upiral Bredi.

"Pa kaj! Vam zato ne smem pomagati?"

"Ah ne! Sploh ne gre za to. Namreč, vi ... vi vendar nimate tu kaj početi. Sploh ne razumem, kaj tukaj delate, saj vidite, da gre vse drugače od tistega, kar ste nas učili v šoli ... Ali pa prav zato ... Ta svetloba, mar ne? ... Tukaj, nedaleč stran, je nekakšna jama, na dnu Jelenovega klanca, ki so si jo skopali tisti, ki so bili v pratežu. Tam bi imeli gotovo kaj izračunati, moč, vektorje, gradiente, recimo, tam bi bil prostor za vas, tja sodite, ampak sem pa ne, to so pa nebesa, čisto prava nebesa so to ..."

"Saj niti niste tako neboljeni."

"Samo na glas mislim, to je vse."

"Ja, slabe volje boste postali. Vsaj pod streho pojdite! Videl sem, kako vas je nadlegoval Močnik. Kako se je samo zredil."

"Ste tudi njega učili? Ste videli, dobro sva se sporazumela. Malo križe, ampak tudi on je bil konec koncev zadovoljen. Žrtve pa so, to je pa tako ali tako jasno, ampak ali bomo zdaj še živi izgubljali glavo? Ali ni že dovolj, da so jo izgubili nesrečniki pod hribom?"

"Dobro, da je tukaj vsaj ta cerkev. Ljudje si za silo zacelijo rane in posušijo. Greva pod streho?"

"Kaj je tam, *onkraj*. Za vse te, ki so šli v kose tam spodaj? Nič, mar ne? A nas niste tako učili? V katerem krogu pekla je to bilo?"

"To samo pomeni, da hočete pogrevati zgodbo o teh nesrečnikih: stara stvar, ki ima dve zgodbi, ki sta med seboj povezani, kajti gre za iste ljudi: prva je pot v Sveto deželo, kamor se vsakdo od nas nameni ob rojstvu. Za sončnim žarkom hodimo kot uročeni in ves čas godrnjamo. Brez pravega potrpljenja, brez pravega razumevanja v stalnem negotovanju,

da še Bog izgubi živce in od časa do časa odstreli izmed nas kakšnega Arona. Trmoglavost in zadržanost, na kateri smo večkrat neupravičeno ponosni. V drugi zgodbi nastopa smrten človek in nesmrten Bog. Glej, tukaj človek izgublja živce: nekaj je treba storiti v tem kratkem času, preden sodnik odpiska konec tekme, nekaj dobrega, si misliš, nekaj enkratnega, in to hitro, kajti čas se pošastno hitro izteka. V stiski se pomeri po Bogu, misleč, če se zahteva od mene, bi bilo po vsej pravici kaj takega pričakovati tudi od tebe: Zakaj ljudje trpijo, vzemi pol svetovne literature, če ti televizija ni dovolj s poročili o lakoti, podtaknjenih bombah in zavratnostih vseh vrst. Ampak božje stališče je drugačno, predvsem je to pozicija moči in tako bi vsakršna diskusija lahko odpadla. Gre pa še za nekaj drugega, za droben časovni prislov: Bogu ni treba hiteti, njemu se vendar čas ne izteka. Izteka se človeku, kot peščeni uri. Torej? Če nekaj terjaš od njega danes, je odvisno samo od njegove dobre volje, ali ti bo ustregel. Nobene časovne stiske ni. Lahko ti ustreže jutri. Kdaj bomo torej dobili pojasnila na vsa vprašanja? Kdaj se bo dokončno razodel? Jasno, jutri. In potem spet ... Jutri. Ni treba spraševati. Kdaj bo pojasnil trpljenje nedolžnih? ... *Jutri*. Kdaj bomo izvedeli, zakaj imajo nekateri več božje milosti kot drugi? ... *Jutri*. Nobenega razloga ni, da bi s tem hitel. Čemu? Jutri pridejo odgovori in vse bo jasno ... Mogoče nam je svoj odgovor že poslal, pa še ni prišel do nas ..."

"Vi imate samospeve, gospod profesor. Samoupravne samospeve."

"Bolj se mudi z vprašanji, manj je verjetno, da bodo odgovori kmalu prišli."

"Jugoslovanske železnice," si je mrmral Bredi.

"To sploh ni pravilno usmerjen diskurz. Vprašanja niso potrebna. Tudi odgovori ne. Lahko shajamo brez njih."

"Res? Kaj pa brez radovednosti? Ven in ven govorimo o Bogu. Zakaj si ga ne bi šla pogledat v cerkev in se malo posušila?"

"Zdaj je to zbirni center, ki so ga organizirale mestne oblasti. Mar ni prav posrečeno? Ceneje kot gradnja atomskih zaklonišč. Pravočasno vas odpeljejo na varno."

"Ali dajo kakšna zagotovila?"

"Obrazec izpolnite. Vsakogar obravnavajo tenkočutno. Mi smo vendar kulturni ljudje."

"Kam pa jih vozijo?"

"Za zdaj še nikamor. Prvi transport gre na pot jutri zjutraj."

"Zdaj grem pogledat. Grete z mano, a ne?"

"Že zaradi tega dežja. Dežnik ne pomaga, dežni plašč pa še manj. Malo se posušim, otresem vodo s sebe."

"Hočete reči, da teče iz materiala samega. Kot bi se stvari ožemale? Bi lahko rekli, da se dogaja nekakšna avtodehidracija, neke vrste izvodnjevanje, sušenje."

"Čiščenje, ja. Ezoteriki bi temu rekli tako. Znojenje, intenzivna transpiracija, z njo izločajo škodljive snovi."

"Četudi, potem še vedno ne vem, zakaj. Če že tako razmišljava, dajva odgovoriti še na to vprašanje!"

"Cikli. Recimo, da se vse dogaja v nekakšnih ciklih. Zdaj je na vrsti cikel čiščenja. Deževje, če se tako vzame, kaj pa pravzaprav vemo o dežju. Nič ne vemo, v bistvu nekaj malega o kondenzaciji in podobne banalnosti. Hočem reči, da nič ne vemo o tistem, kar stoji za tistim, ki je po vsej verjetnosti gospodar dežja."

"A ne, glavno je, da si znamo vedno vse razložiti. Čiščenje. Pranje, ribanje. Naravna selekcija. Skratka, inženiring. Za pravljico, ki sva jo pravkar zložila, je lepo, kajne, profesor? Ampak ta ne prenese treznega razmisleka. Po naravi stvari je tako, da se čistijo vsak dan, tako kot naš organizem. Sproti. Vse drugo je metafizika, da se vse lepo izide. Za politične potrebe."

"Četudi bi bilo tako, kot pravite, zakaj bi si grenila življenje? Bodiva praktična, pojdiva pod streho! Več modrosti imate v sebi, Bredi, kot bi si človek mislil, ko vas prvič vidi. Videz torej vara."

"Hvala za oceno, gospod profesor. Videz vedno vara, naše slutnje nas ne varajo. Namenjen sem na tržnico, po koriander in vzamem še kakšno blitvo."

"Težko boste kakšnega dobili. Prodajalci so spokali, ker je vojna. No, ni vojna ... nekaj je. *Nekaj.*"

"Pod Jelenovim klancem jih je raztrgalo in nekaj tega sem videl."

"Ljudje so dandanes korajžni in se brez strahu lotijo vsake stvari. Glejte tja gor, na nebu, glejte, nova črna navlaka prihaja."

"In kako je gosta. In nizka."

"Prava hudoba grozeča. Nizko in hitro gre. V sebi se krotoviči, melje in kuha. Takole, na prvi pogled bi mislil, da bo šla čez, da se ne bo izlila tu na nas. Mar se vam ne zdi prav isto?"

"Moje misli berete. Prav ta trenutek pa sem pomislil, da bi lahko nad to grozoto bila še kakšna druga. Ob tem, ko se ta izlije, bi nas zasula druga, ki je nad njo ..."

"Mestna vrata so zaprta, vsepovsod so straže. Na mitnici je bil sinoči napad, bilo je nekaj mrtvih, a so verjetno že drugi na položajih ... Za izhod iz mesta je potrebna posebna dovolilnica."

"Si ne mislite, da je ta ukrep nepošten do Jehovcev, ki so bili ves čas pripravljeni na ta dan. Zdaj bodo pocrkali z nami in z drugim smetjem."

"Saj ni, da bi mi bil zoprni ta dež. Topel je, premočen pa sem skozi in skozi ... Policijske sirene, slišite ..."

Pri svetem Kancijanu je bilo za vrati vse tiho. Ko sta vstopila, so vrata tiho premaknila svojo debelo težo. Kazalo je, da sploh nikjer nikogar ni. Bredi se je začudil, ko je zagledal veliko množico tihih ljudi, z nakupovalnimi vrečkami v rokah, polnimi špecerije, kako poslušajo človeka s prižnice. Bil je Jožen, Vrtnikov bližnji sodelavec, ki je poltiho govoril, a še vedno dovolj na glas, da so ga slišali ljudje pod korom, če so bili čisto tiho. Vojna. Tako. Prostovoljci in te stvari. Torej to je bila evakuacija. Pri stranskem oltarju so odlagali stvari in odhajali v zakristijo. Jožen je z zadovoljstvom dajal vsakršne podatke, zamižal in prikimal. Bredi ga je poznal še iz osnovne šole. Vedno se je težko učil, a se je pozneje razvil, ko so začeli zahtevati od njega, da naredi to in ono. Ker je bil močan in si je želel priznanja, je v dobi odraščanja na nasvet drugih razvil še hitrost. Vrtnik ga je vzel k sebi, to si je minister s ponosom štel v čast, saj je bil zanj odkritje: slišal je namreč, da so se mu prijateljski rogali in mu vedno ušpičili kakšno lumparijo. Jožen je bil dober, in če ne prej, potem je bilo zdaj jasno, da ta človek ni odpovedal in da se mu kaj takega sploh ne more zlahka zgoditi. On je preprosto *bil*. Kakor kamen kost trden most.

Ljudje so prihajali k obhajilni mizi, tam so bili škornji, plašči, vojaške bluže in puške raznih kalibrov. Prihajali so, pomerjali in odhajali

v zakristijo.

Profesor in Bredi sta se odrevenelo spogledala.

Konec koncev nimam nič proti tem prostovoljcem, si je mislil Bredi. To je poštena, častna stvar. Ampak vse po vrsti, zdaj moram na tržnico in zelo se mi mudi. Sploh pa moram tudi na stranišče in se ne mislim z nikomer pogajati.

Ko se je Bredi spokojno obrnil, kot da je predstava končana, ga je profesor – ta ga je ves čas spremljal s pogledom – zgrabil za rokav: "Kam le, za božjo voljo! Ne igrajte se z življenjem! Zdaj ste tu in nikamor ne morete. Pridružili se boste prostovoljcem in to je častna republikanska stvar. Če zdajle greste ... vas imajo lahko za dezerterja in vas ubijejo."

"Preden se kaj takega zgodi, jim še lahko povem, da grem za seržanta Režka po cigarete na njegov ukaz."

"Smešni ste, gospod Bredi. Seržant Režek! Saj do tega sploh ne boste prišli. Resno je in zunaj je mrtva straža. Ubijejo vas brez opozorila."

"A res? In vi skrbite za to, da vse v redu poteka. Že vidim. Kako se že pišete ... Vaš priimek ... pa saj ni važno. Vidim, da skrbite tukaj, da ni odvečnega streljanja po mestu. Pa saj to je prav, to je plemenita naloga. Jaz pa nimam časa, verjemite mi, pa še tako mi piska v ušesih, ker me tako na stranišče pritiska. Kar naenkrat ...!"

"Tam je posoda z žegnano vodo."

"Ste ob pamet!"

"Mislite, da je v tem trenutku še žegnana. Si upate v spovednice. Zdaj smrdijo še po čem drugem, samo ne po grehih!"

"Profesor. Prepričali ste me o svoji dobroti. Pridem nazaj, ko kupim koriander in blitvo. To je moja dolžnost."

Iztrgal se mu je iz rok, čeprav mu je profesor še med vrati zagrozil:

"Lucija ne mara strahopetcev, da vam je jasno! Ne hodite domov!"

Jožen, ki je z enim očesom s prižnice spremljal dogajanje, je postal nemiren: kaj, če množica vzvalovi, zunaj pa Menzirjeva drhal, tako rekoč pod cerkvenim oknom, za njihovim vratom, s toplim dihom in vlažnimi ustnicami ...

Takoj sta dva njegova sodelavca v enodelnih črnih kombinezonih pol-

časnih, a dolgih korakov krenila k zakristiji in izginila v njej.

Bredi jo je z leve strani počasi mesil proti glavnim vratom, v trenutku profesorjeve nepazljivosti pa jo je smuknil še naprej, do konca in potem skoz nenadejan votel prostor po temi do polžastih stopnic za steno. Ni kaj dosti razmišljal, mogoče bi šel v zvonik, če bi bila mrežasta kovaška vrata odprta, a so bila zaradi varnostnih razlogov zaprta.

Ko je profesor opazil, da ga ni več, je tudi sam odšel v preddverje, to pa je izrabil Bredi in se za njim čez nekaj trenutkov izmuznil na plano. Imel je srečo, za vogalom je lahko slišal pogovor med varnostnikoma:

"A je že prišel ven? Kako ga bova prepoznala?"

Nekaj sta govorila po vokitokiju. Nato je zaslišal še profesorjev glas - ta se jima je pridružil med pogovorom:

"Takole: morata ga dobiti za vsako ceno. Ubijta ga! Ta nam že ves čas serje."

"Takih je še nekaj," je pripomnil eden izmed varnostnikov.

"Dolgo časa ga že imamo *na liniji*," je rekel profesor, "zdaj je čas, da pometemo z njim."

"A je *toplovodar* a gre mogoče za kakšno osebno stvar?"

"Kako morete, kako da vas ne speče jezik in vas ni sram takšne neumnosti," se je pridušeno, a intenzivno jezil profesor. "Mi smo vendar profesionalci. Mi, mestna prisluhna služba, vidva pa morata ukrepati tako, kot to določajo uradna pravila. Jaz nosim svojo odgovornost, vidva pa svojo. Jaz sem vama samo povedal, kar vem, vem pa zanesljivo. Zadnje potrdilo za svoje mnenje sem dobil od našega sodelavca Režka včeraj zvečer. Vidva pa, če ne bosta ukrepala, vaju prijavim notranji kontroli. Še danes zvečer vaju bodo ustrelili, če vama še ni jasno. Na tržnico je šel, zato mislim, da je najbolje, da gresta tod okoli. Samo previdno, verjetno je oborožen, ker se skrajno predrzno obnaša in zna veliko tvegati. In da se ne obirata."

Nekaj korakov je odzvonilo pred pročeljem cerkve, potem je bila spet tišina, razen deževne molitve za odpuščanje vseh grehov sveta. Po tem obilnem pranju bo pogled bolj bleščeč, bolj upanja vreden in seveda bolj vreden človeka. (*Ali ga je mogoče naročil župan ali Vrtnik.*) Bredi je ocenil, da je zrak čist in da bi bilo preveč tvegano, če bi še naprej stal

za vogalom ...

Spustil se je, kot bi ga odvezal z vrvice. Čimprej stran!

Imel je srečo. Varnostnika sta že tekla okoli cerkve po ozkem prehodu, na katerega je mejila trgovina.

Pred vrati se je zaletel v debelo postavo, ki se je počasi kot kakšen prašič na ražnju obračala pod dežnikom in pogledovala po trgu gor in dol še za zadnjimi državljanji, ki so napol bosí čofotali po zastali topli vodi. Naglica ga je spravila v novo zadrego: pred njim je stal profesor, debelejši kot kadarkoli, samozavesten, z roko v žepu, to je sicer poznano kot protokolarna navada na sprejemih pri anglosaških zunanjih ministrih.

"Ah! Neverjetno! Poglej! Spoštovani profesor! Niste v cerkvi in tukaj na prostem spotikate ljudi? Kaj zdaj?"

"Z Lucijo sem govoril po telefonu. Pravkar."

"Z mojo že ne. Nimava telefona."

"Prosti ste," je hitel profesor, "nihče vas v nič ne sili."

"Ah ja! Nekaj bi vas rad vprašal, pa ne vem ... če smem. Takole, če kdo gleda od strani vašo plešasto glavo s tistima dvema feckoma las, kaj ni mogoče, da jo zamenja za rit?"

Po teh besedah je začel odmerjati korake v deževno savano, proti gledališču. Od tam so prihajali ljudje, oblečeni v črno. Profesor je zaprl dežnik, dežne kaplje pa so se, kot bi se usmerile na njegovo glavo, lesketajoče odbijale od njegove gladke kože.

"Držite ga," je zavpil profesor ljudem, "držite ga, lopova! Uro mi je sunil!" Pri tem je opletal s površnikom in iskal nekaj pod njim.

Bredi je napravil nekaj metrov po morju, ki ga je ločevalo do gledališča, in opazil, da mu prihaja nasproti skupina bratov, Murnikovih bratov, pravzaprav njihovih prijateljev, ti pa so bili prav tako vedno skupaj in vedno v črnem. Kam so šli? Mogoče so se šli evakuirat? Takrat se je spomnil davnih brezskrbnih časov, ko se je dneve in dneve kopal v zasanjanem koprnenju, v lahni glasbi hispanosov, ko je sanjaril o ljubezni, ko se je puberteta šele oglašala v kosteh. Mar ni bil zdaj prav takšen čas? Spet je videl ta svet, za kvarto ali kvinto zvišan, lep in preprost, gladek in raven, brez konfliktov in s sproščeno naivnostjo, kakršno da lahko samo narava, ki vsak dan vzhaja in zahaja, se rojeva in umira. Lahko, da

je tak svet živel hkrati z drugimi svetovi v istem trenutku na istem mestu, nevidna plast za plastjo, brez stika ena z drugo. Nekakšen Antibes, nekakšen Kazantzakis.

Nenadoma se je zdramil. Pri njem se je znašel eden Murnikovih prijateljev in mu rekel:

"To pa je že preveč. Poglejte samo vso to vodo!"

"Kaj pa je z njo narobe. Dežuje pač, kaj imam jaz pri tem?" se je Bredi za silo branil.

"Ne, ne! A ne vidite, da nič ne požira. Vse stoji, čeprav smo na skali. In potem še to, da nam bo vse to zalilo kleti in bo v njih za milijone balinov in capinov¹ škode. A na to pa ne mislite?"

"Že, že, ampak kaj imam jaz s tem?"

"Vi in vsi drugi, ki delate na urbanizmu. Zdaj vidite rezultat svojih naporov! Na odtoke ni nihče pomislil!"

"To bo pa pomota. Vi verjetno mislite na mojega soimenjaka. Jaz namreč nisem nikoli delal na urbanizmu. Nič ne vem o tem in nič ne znam!"

"A ste ga slišali!" se je povzpел Murnikovec. "Nič ne ve, je rekel! A mu pokažemo Benetke, kaj? A mu jih, da bo videl vodo, zdaj ko revež prizna, da nič ne zna, mi pa bredemo po tej vodi!"

Pristopila sta še dva fakina iz njegove skupine, sicer znane po tem, da so bili to sami garači, pridni delavci, in se postavila predenj.

Bredi ju je premeril od glave do peta: vedeli so, korenjaki, da nimajo kaj zgubiti. Scalo je z neba, a scalo je po vseh enako in nikogar ni bilo med njimi, ki bi se lahko pobahal, češ, jaz imam pa tukaj še čisto suho fliko blaga. Še sreča, da je bil dež topel, kot bi prihajal iz kakšnega bojlerja.

"Kaj boste zdaj od mene! Še tega se vam manjka, a ne! potem bo pa takoj nehalo deževati, mi to hočete povedati. In to bo takoj pobralo te silne potoke po tleh!" Počasi se je obračal in gledal Murnikovec, ti bi se sicer že ohladili, a ker so se namenili, da mu navijejo ušesa, se niso dali premakniti. Zato jim je Bredi še rekel:

¹ Valuta Dežele zase.

"Če pa že ravno hočete kakšnega voluharja, ki dela na urbanizmu, vam ga z lahkoto pokažem: tisti, tamle pred cerkvijo, ki se stiska pod dežnikom. A ga vidite?"

Pokazal je na profesorja.

"A tisti vampež tam! Ta se pa že ne bo bril norcev iz nas!"

In tako so poskočili ti ljudje, ki so bili sicer čisto' mirni, navadni državljani, a so imeli zdaj občutek, da morajo napraviti red, ker ga nikjer na ulici ni bilo slutiti.

"Poglej si te Benetke, poglej si jih zdaj zastoj!" se je slišalo vpitje za Bredijem, medtem ko jo je že brisal okrog cerkvenega zidu. Profesor je hlastal z rokami po zraku, pršelo je in bilo je zelo mokro. Voda je še nekajkrat prhnila v zrak, dežnika ni bilo več videti in nekdo je nekaj brcnil. Potem se je slišal predirljiv krik, ki ga pozna samo temen gozd pozimi:

"Samo še eden naj brije norce iz nas, samo še eden! Tisti bo prvi, ki ga bom ubil! Zdaj pa s poti, barabe!"

Potem so dolgih korakov odšli.

Bredi se je sklonil in si lagal, da besede niso namenjene njemu. Nasproti je bila stara podirajoča hiša: imel je občutek, da ga nekdo gleda z okna. Počasi se je dvignil, mislil je, da je tam nekdo, ki je videl ves prizor in zdaj sešteva njegovo krivdo: zmotil se je vsaj približno: gledal ga je majhen bel kuža, ki je imel sem ter tja črno piko. Imel je tudi en črn uhelj. Gledal ga je nepremično in niti kazalo ni, da bi kaj zinil. Ne bevsknil ne lajal.

Ti si, ga je potihogovoril Bredi, kot bi ga poznal, ti, majhen kuža. Gledaš me kot kakšen človek, prijatelj. In ... nič, a te ni nič strah? Se ti ne zdi smešno, ko mi tako bežimo na vse štiri strani? Drug drugega se bojimo, drug pred drugim bežimo. Nihče nas ne ustavi, vse bomo pogubili. Se je že začelo razbijanje atomskega jedra, ta atomska bomba. Vse nas bo razneslo, in ko bo mimo, bo na nas sevala zgodovina svoje ionizirajoče žarke, da bomo vsi degenerirali. Pomorili vse in nazadnje še sami sebe. Od enega sovraštva do drugega, da se nasiti ta človekov želodec ...

Iz teme je segla roka in odnesla psička, kot bi izginila slika na zaslону. Potem je bila na okenskem okviru spet tema, kot da se tam za-

čenja globoko, temno brezno noči. Ampak te oči, mirne, jasne in samozavestne, ali jih lahko pozabiš? Te niso od tod, te je nekdo poslal ...

Medtem ko sta se Vrtnik in Klajn potila v mislih, kako rešiti mesto, je na Bredijeva vrata potrkal Režek. Mimogrede ...

"Se upaš v klet? Kaj sta včeraj počela tam?"

"Zakaj?"

"Greva poslušat. Lomastijo kot medvedi."

"Podgane so jih prišle jest."

"Potem pa ne greva. Počakam, da se vrne Bredi."

"Si že kaj jedla. Skočim nekaj iskat. Malo pršuta."

Pri vratih se je obrnil:

"Upam, da se vrnem."

"Neumnost. Zakaj? Saj jih vendar ne streljajo že v veži ali pri vhodnih vratih," ga je tolažila Lucija.

"Ne, mobilizirajo pa."

"Potem pa ne pojdi. Preveč je tvegano ... Mogoče, Bredi ..."

"Zate ..."

"Zame, Režek, ti ni treba. Patetičen si."

"Ne jemlji vsega zares," se je sprostil. "Saj veš, da sem se samo hecal."

Lucija se je za trenutek obotavljala: naj prižge radio, televizijo? Konec koncev ni nič pričakovati. Najprej naj se vrne Bredi, in če se on ne, potem bo treba ven, nekam bo treba, v neko smer, mogoče bo treba bežat ali pa samo pogledat, kaj se dogaja. Mogoče pa vse skupaj ni nič, saj res, samo ta dež, mogoče je vse skupaj samo od tega dežja, da ljudje silijo pod streho in da gredo tako hitro po ulici. Saj res, prijetno pa ni prav preveč ...

"Tukaj je," je hlastnil Režek s pršutom pod nos. "Ta je zadnji, od tod, spodaj, iz te vaše delikatese."

"Hiter si bil. Ne vem, kje hodi Bredi. Moral bi biti že nazaj."

"Kam pa je šel?"

"Na tržnico, po nekaj malenkosti. Res je, da sem navajena, da gre s kolesom, danes pa ne vem, ne morem se pomiriti, da se mu ni kaj zgodilo."

"Teško, da bo lahko kaj kupil. Ljudje so zjutraj pobrali vse, kar je bilo po trgovinah. Si misliš, sol, kruh, moko, kvas, da o drugih stvareh ne govorim. Dobrote so kar hlapele s polic. Na tržnico ... ne vem, ampak mislim si, da se tja niti ni upalo kaj dosti prodajalcev. Ničesar ni več, nikjer ..." Zamišljeno je gledal predse.

Lucija je pomolčala: zunaj je metlo, na oknu se je nabrala vlažna koprena, da je imel človek vtis, kot da je v akvariju.

"Ničesar ni več, nikjer ... Pa tale pršut, misliš, da je še svež ..." Pogledala ga je, kot bi prebrala do konca roman, ki mu že na sredini lahko predvidiš konec. "Mislim, da zdaj lahko greš," je hladno pristavila.

"Lucija," je tiho pristavil Režek, "kako moreš mene sumiti ..."

"Niti najmanj. Vsak čas bo Bredi nazaj, slutim. Upam, da ga boš počakal."

"Ne. Žal mi je. Imel sem dober namen."

Takrat je vstopil Bredi, ves premočen:

"Ah, prijatelj stari, ne zameriš, če najprej stopim v kopalnico. Glej, kako sem prežehtan!"

"Ti se počuti kakor doma," je veselo dodal Režek.

"Pršut je prinesel," je pohitela Lucija.

"Ah, vidva pa proslavljata. To je pa lepo. Se vama lahko pridružim."

Površno je pogledal po mizi:

"Ampak, to pa že ni pršut. Čeprav ga nisem jedel že nekaj let, ga še imam v spominu. To, to je v najboljšem primeru budjola, mogoče celo nekakšen špeh. Špeh je, špeh."

"Ah, barabe!" je kliknil Režek. "To mi bodo pa plačali!"

"Pusti to," ga je tolažil Bredi. "Hujše stvari se dogajajo. Malo okrog sebe poglej, ljudje brskajo po kantah, pa se bojim, da tudi tam ne najdejo ničesar več ..."

"Pa tak lep namen, tole, s pršutom ... Zdaj pa ne vem, zaradi te scene, mogoče je bila čisto nepotrebna, ampak meni ne tekne. Nič, pravzaprav, ne vem, mogoče je za vse krivo to vreme ..."

"Če se prav spomnim, mimogrede," se je Bredi obrnil k Režku, "zdi se mi, da si pozabil tistega svojega Hamurabija včeraj tam doli pri hroščih. A ga greva iskat?"

"Ojej! A pozabil? A veš, da se mi to niti ne sanja. Nisem ... nisem

ga nič rabil." Tipal se je po žepih, segel je v notranji žep suknjiča: "Ne. Nimam ga ... Pa dobro, saj ga ne potrebujem nujno."

"Glej, ponudil sem ti resno priložnost in ne smeš je zlahka zapraviti. Pameten fant si. Zdaj greva dol po tistega Hamurabija, a ne?"

"Ne vem, če ne govoriš nalašč, ampak gre za Hafisa, Bredi."

"Dobro. Saj si prišel po to, mar ne?"

"Ja, čisto mogoče, pa sem ... po poti sem pozabil. Taki časi, taki čudni časi, a ne, saj si videl? Kar nekakšno streljanje, pa ne veš, ni tako prepričljivo. Nekje se zgodi, potem pa je tiho. Ne veš, ali je zares ali je samo kakšen daljen odmev ... A ne, a ni tako? A ti bi bilo preveč, če skočiš sam po knjižko?"

"Joj prijatelj moj, pa ne boš rekel, da te nič ne zanimajo tisti drobni hrustavci?"

"Otročja sta," se je vmešala Lucija.

"Veš, da me zanimajo. Greva!"

Bredi je prijel za svetlečo rinko in dvignil pokrov. Spustila sta se po stopnicah. Odklenil je vrata svojega laboratorija in najprej spustil Režka, potem pa vrata urno zapahnil in zaklenil.

"Kaj pa je zdaj to," je pobleдела Lucija.

"Mestna prisluhna služba. V nevarnosti sva. Ujel sem, da naju mislijo likvidirati. Točneje - mene. Tale je bil s tem namenom tod okoli."

"Neroda! Pa s tem pršutom!"

"Špehom. Ta ostane tu v hladilniku."

"Kaj pa zdaj," je rekla Lucija. "Kam lahko gremo? Katero polje je še prosto?"

"To bova pa morala razmisliti. Če dobro pomislim ..."

"Že zjutraj so hodili okrog hiše, si videl ..."

"A tisti policaj?"

"Ja tisti, pa še drugi. Pobirali so prazne tulce od nočnega streljanja. Kaj pa je to bilo, a ti kaj veš o tem?"

"Ne vem, pač pa se mi zdi ..." Bredi je vstal in šel proti vratom, "da nekdo tukaj prisluškuje."

Sunkovito je odprl vrata.

Na pragu je stal znani dobrohotni policaj s spremljevalcema. Tokrat je bil brez psa.

"Dober dan! Gospod Bredi, samo za kratek pogovor bi vas rabili. Ali greste lahko z nami?"

"Seveda."

"Pa še ... prosim, da vzamete s seboj berglo. Tisto, saj veste ..."

"Tako, tukaj za kredenco, če se ne motim ... A ni, Lucija, tista stvar tule za kredenco?"

"Saj sem jo dala ... sama."

"Nerodno, a ne," je modroval policaj, "pa saj ni niti tako majhna stvarca, a ne?"

"Tukaj, v predsobi je. Zraven nje stojim, pa je ne vidim."

Zelo zelo malo časa je minilo, čeprav je škripanje vrat v tišini paralo ušesa. Lucija je bila vsa znojna in ni pričakovala ničesar.

Potem so potrkali na njena vrata, spet so bili isti trije uniformirani ljudje. Policaj je rekel osorno Brediju:

"Zdaj pa povejte!"

In Bredi je rekel:

"S seboj me vlečejo. Osumljen sem, da sem z berglo pokončal M., ki že nekaj dni leži izmaličena in mrtva v svojem stanovanju. Na bergli je kri. Pravijo, da bo postopek korekten, da bodo poslali na analizo ... Dobro so mi nastavili nogo ..."

Lucija je zahlipala, potem pa je planila k najpomembnejšemu policaju, ki je že bil pri njiju in naj bi bil celo nekakšen sorodnik te ubite starke.

"Kaj me boste zdaj z vašimi solzami ..."

"Ne, nekaj vam moram pokazati. Pojdite z mano ... Tale je tudi vaš, kar z vami naj gre!"

Mogoče je bila to drobna priložnost, da odkupi Bredija.

Odklenila je vrata laboratorija in jih odprla: ven se je zavalila razjedena Režkova postava z izjedenim licem: na glavi je kot maček velik koloradski hrošč začudeno opazoval nepričakovane obiskovalce in segal proti njim s tipalkami, kot bi ga motila silna pozornost in nenaden soj svetlobe.

"Ne. Zelo mi je žal," je rekel policaj, "ampak če tako želite, vam lahko povem, da tega človeka ne poznam. Zelo mi je žal, ampak res ga

ne poznam. To bo pomota."

"Jaz tudi vas ne poznam. Toliko besed smo spregovorili, pa nimam, če se tako vzame, od vas nič drugega kot samo vašo uniformo, če me že kdo vpraša," je poskušala Lucija. "Če ste se že predstavili mojemu možu, o tem ne dvomim, potem lahko tudi meni poveste, kdo pravzaprav ste."

"Že razumem," je rekel policaj in pri tem demonstrativno stegnil desno dlan pred svojega levega spremljevalca, ki je poleg njega nemo stal kot kip in z eno roko leseno držal Bredija za nadlaht, z drugo pa segel v svoj široki in globoki žep ter iz njega potegnil velik list papirja, na katerem je očitno moralo nekaj pisati. Podal ga je policaju in ta je prebral tole sporočilo: "Jaz sem policaj, ki se piše Eržen, po domače Remičev. Ste mogoče to hoteli?"

"Aja. Če torej rečem, kdo je odpeljal mojega moža, potem je dovolj, če rečem Remičev," je dodala Lucija.

"Ne, ne," se je nasmehnil policaj in blago pobožal Bredija po svetlih kodrih, "to pa ne bo dovolj. Sicer je precej, ne bo pa dovolj, če se vzame, da vas lahko kdorkoli tako vpraša. Remičev je pravzaprav manj kot Eržen. Lahko rečete samo Eržen."

"Ali potem lahko Remičev izpustim?"

"Lahko, vendar ..."

"Kaj pa Eržen? Ali lahko izpustim ime Eržen?"

"Malo časa ste mi dali za razmislek. Hotel sem vam samo povedati, da ne bi bilo točno, če bi rekli Remic, po domače Erženov." Vzel je listek in pokimal, potem pa rekel: "Ja, točno tako. Tako kot sem vam povedal, tako tukaj piše."

"A meni pa ne bi pokazali tega listka ali pa kakšne izkaznice?" Lucija je stala z odprtimi usti kot kakšen pes.

"Nobene potrebe ni, mar ne vidite? Poleg tega pa bi se izpostavljali nepotrebne tveganju, saj bi mi ga lahko izgubili, potem pa bi moral zaprositi za novega. Po navadi ga odobrijo, a je treba napisati prepričljivo utemeljitev, zakaj starega nimam več. Saj razumete, moram jih prepričati, da sem ga izgubil. To pa skoraj zmeraj za sabo potegne preiskavo, ki je lahko dolga in mučna ... Ponavlja se, skoraj redno jo večkrat ponovijo, preden zadevo dokončno razrešijo. Hkrati pa vedno pustijo kakšen zažamek, da to sploh ni dokončna rešitev, ampak da bodo skušali priti do

dokončne rešitve skupaj z reševanjem drugih zadev. Izguba takšnega lista torej pomeni nekakšno fluidnost, upam, da sem vam to dobro ilustriral in da vam je zdaj jasno, da takšno početje in takšne zahteve pomenijo nesmiselno tveganje ..."

"Lucija, lepo te prosim, jaz ne vem, ampak tega človeka nikoli nisem mogel poslušati. Jaz ... mu ne morem verjeti ..." si ni upal več Bredi. "Prosim te, da ga ne sprašuješ več."

Eden izmed spremljevalcev očitno glavnega policaja je zatulil, da ga je Bredi strmo pogledal.

Policaj, Eržen ali po domače Remičev, pa se je samo razumevajoče nasmehnil:

"Zdaj res moramo nazaj. Poslušajte, gospa! Če se slučajno oglasi Režek, je res že skrajni čas. Samo jaz si mu upam blizu, vse druge pa na najmanjši migljaj okolje. Prava zverina. Pokličite me!"

Potem so odšli.

Ko pa so bili na prostem, so vsi trije na hitro obstopili Bredija. Policaj se je sklonil k Brediju in mu pokazal pest, vsi pa so mu kazali zobe in cedili slino. Potem mu je zasikal skoz zobe: "Zapomni si! Za tole Režkovo smrt boš pa še plačal! Zapomni si, prasec!"

Pomečkali so ga, suvali in tlačili, potem pa vrgli v avto.